

Manifest

SER Jongerenplatform

De jongeren van nu staan aan de basis van het Nederland van de toekomst. Wat de toekomst uiteindelijk zal brengen, valt nooit met zekerheid te zeggen. Wel is duidelijk dat er veel verandert in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Met de aantrekkende economie doen zich nieuwe kansen voor. Nu we in Nederland nadenken over de vraag hoe we ons land kunnen voorbereiden op de toekomst, is het tijd voor jongeren om van zich te laten horen. Niet in de laatste plaats vanwege de Tweede Kamerverkiezingen van afgelopen 15 maart.

Als SER Jongerenplatform zetten wij ons in voor een toekomst waar plek is voor iedereen in de samenleving. Dat dit niet vanzelfsprekend is, volgt uit verschillende recent verschenen rapporten, zoals 'De toekomst tegemoet' van het Sociaal en Cultureel Planbureau. De ene groep ziet kansen in de steeds complexer wordende samenleving, de andere groep voelt zich bedreigd of kan niet goed mee komen. In het publieke debat is vooral aandacht voor de verschillen tussen mensen in plaats van wat hen bindt. Tegelijkertijd zijn we een sterk ontwikkeld en innovatief land en zijn er kansen om Nederland verder te brengen. De komst van bijvoorbeeld nieuwe technologieën kan bijdragen aan groei van de werkgelegenheid en van de maatschappelijke welvaart. De vele startups en nieuwe ondernemingsvormen zijn hier een voorbeeld van. Niettemin zijn er ook zorgen, omdat niet zeker is dat iedereen van deze veranderingen zal gaan profiteren.

De tegenstellingen in de samenleving zien we ook op de arbeidsmarkt terug: tussen mensen die wel en niet aan het werk zijn, tussen mensen die hun baan in de verdringing zien komen en mensen die volop werkmogelijkheden hebben, en tussen mensen met meer en minder zekerheden. Een gebrek aan zekerheid door tijdelijke banen is een van de thema's waar jongeren steeds vaker mee worstelen. Onzekerheid over de levensloop leidt ertoe dat jongeren toekomstplannen uitstellen en zich minder kunnen scholen en ontwikkelen, zo stelt ook de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid vast in zijn rapport 'Voor de zekerheid'.

Als SER Jongerenplatform hebben we besloten om nu onze stem te laten horen over thema's die jongeren op dit moment sterk bezighouden: leren, werken en samenleven. Ook voor onze generatie moet het mogelijk zijn om een stabiele (maatschappelijke) carrière op te bouwen. Daarvoor is het nodig trends als de vergroting van tegenstellingen tussen groepen in de samenleving te keren en tegelijkertijd mee te gaan in de kansen die de toekomst biedt. Daar kunnen wij als jongeren zelf een belangrijke rol in spelen. Wij bundelen daarom onze krachten door te komen met een gezamenlijk jongerenmanifest. Met deze toekomstvisie geven we de SER en de politiek mee welke uitgangspunten volgens ons Jongerenplatform leidend moeten zijn in het beleid, zodat in het Nederland van de toekomst iedereen blijft meetellen!

Welke trends doortrekken en welke doorbreken?

Leren

Als gevolg van onder andere globalisering, digitalisering en technologisering verandert de samenleving steeds sneller. Eisen die aan burgers worden gesteld veranderen hierdoor mee. Dit vraagt om aanpassing van de manier waarop jongeren worden gevormd in het onderwijs, zodat zij een goede start kunnen maken op de arbeidsmarkt. Een diploma is daarbij het startpunt en niet het eindpunt: aandacht voor ontwikkeling en scholing tijdens je carrière is noodzakelijk om fit voor de arbeidsmarkt te blijven.

Trends als toenemende aandacht voor individuele talenten en maatwerk in het onderwijs stemmen ons positief. Onderwijs heeft immers ook als doel jezelf te verrijken. Tegelijkertijd zien we dat de drempel om vervolgonderwijs te volgen hoger is geworden en dat komt blijvend leren en de mobiliteit op de arbeidsmarkt niet ten goede. Voor ons als jongerenorganisaties zijn de volgende uitgangspunten belangrijk voor toekomstig beleid op het terrein van leren:

- Houd (vervolg)onderwijs toegankelijk en betaalbaar voor alle groepen in de samenleving en stimuleer kansgelijkheid zodat talent tot uiting kan komen ongeacht waar je wieg staat. Het leenstelsel in het hoger onderwijs werpt een barrière op om dit te laten slagen.
- Onderwijs gaat om meer dan alleen het klaarstomen van jongeren voor de arbeidsmarkt. Juist in de snel veranderende samenleving is het van belang dat er ook aandacht is voor persoonlijke ontwikkeling, zelfbewustzijn, weerbaarheid en algemene vorming.
- Ga segregatie tussen leerlingen, bijvoorbeeld doordat scholen vroeg selecteren naar niveau, tegen. Scholen moeten juist een ontmoetingsplek zijn voor leerlingen met verschillende achtergronden. Zo kunnen we voorkomen dat aparte leefwerelden ontstaan.
- Zorg dat het onderwijsaanbod toekomstbestendig is en zet daarbij in op 21st century skills, zodat naast kennisvergaring ook het ontwikkelen van vaardigheden als samenwerken, creativiteit en aanpassings- en probleemoplossend vermogen centraal staan. De laatste vaardigheden zijn minstens net zo belangrijk in een samenleving en arbeidsmarkt die in rap tempo veranderen.
- De mogelijkheid tot een leven lang leren moet een recht zijn voor zowel werkenden als niet-werkenden. Daar horen investeringen bij zodat mensen daadwerkelijk breder inzetbaar zijn en gemakkelijker kunnen overstappen van de ene naar de ander baan. Het onderwijsaanbod van onderwijsinstellingen moet daarmee ook zijn afgestemd op leren ná je eerste opleiding.

Werken

Jongeren die weinig zekerheid hebben over hun inkomenspositie en loopbaan hebben het moeilijk. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid ziet hen als kwetsbare groep. De ervaren onzekerheid heeft tot gevolg dat het leven van jongeren 'on hold' staat omdat het maken van toekomstplannen moeilijker is. Dit geldt evenwel niet voor alle jongeren. De arbeidsmarkt van nu biedt ook kansen en uitdagingen, niet in de laatste plaats door de digitalisering en jonge ondernemers die innovaties aangrijpen om bijvoorbeeld startups op te richten. Je hele leven lang werkzaam zijn bij één werkgever en hetzelfde beroep verrichten behoort steeds vaker tot het verleden. De loopbaan van jongeren is veel dynamischer dan die van hun ouders. Het combineren van verschillende banen, werken op welke plek of tijd dan ook of bij een bedrijf werken voor de duur van een project; het is allemaal mogelijk. Hiermee is één ding duidelijk: je loopbaan ligt niet vast. Zo geldt bijvoorbeeld dat het leven als zelfstandig ondernemer soms een bewuste keuze is maar voor sommige jongeren een noodzakelijk kwaad. Werken in deze dynamiek spreekt een deel van de jongeren aan, maar zorgt bij een andere groep ook voor meer stress en onzekerheid.

De kans dat een deel van de bevolking niet mee kan komen in de toekomstige arbeidsmarkt of buiten de boot valt neemt toe. Wij zien dit toekomstbeeld niet zitten. We omarmen de kansen die veranderingen met zich mee brengen, maar kunnen onze ogen niet sluiten voor onzekerheid, een verder toenemende combinatiedruk en een gebrek aan perspectief.

Richting toekomstig beleid geven wij daarom de volgende uitgangspunten mee:

- Jong ondernemerschap verdient aandacht en ondersteuning van de overheid om innovatie en banencreatie te stimuleren. Bijvoorbeeld startups die scale-ups worden en zorgen voor waardevolle werkgelegenheid.
- Ontwikkel (inkomens)zekerheden waarop alle werkenden een beroep kunnen doen, zoals bij ziekte en werkloosheid. Je positie op de arbeidsmarkt mag niet bepalend zijn voor de zekerheden die je als werkende hebt.
- Maak een inclusieve arbeidsmarkt tot prioriteit. Zorg dat er ook werk is voor de groepen die niet gemakkelijk mee komen op de veranderende arbeidsmarkt als gevolg van onder meer robotisering. De noodzaak tot een leven lang leren moet een prioriteit zijn van werkenden, werkgevers en de overheid.
- Zorg dat beleid is afgestemd op de dynamische levensloop en daarmee dus ook de loopbaan van mensen. Spitsuren zijn er op meerdere momenten in het leven, niet alleen in de gezinsfase. Iedereen combineert werken, zorgen en leren op zijn of haar eigen manier en dat vraagt dus om meer maatwerk.

Samenleven

Nederland moet een land blijven van en voor iedereen. De mogelijkheid een goed leven op te bouwen mag niet afhangen van je afkomst, woonwijk of opleiding. Het is tijd om de steeds sterker wordende scheidslijnen tussen groepen in onze samenleving te keren: jong versus oud, rijk versus arm, met een Nederlandse en niet-Nederlandse achtergrond, gezond versus ongezond. Daarvoor is wel nodig dat wordt ingezet op:

- Investeer in het vak burgerschap en in diversiteit in het onderwijs. Dit is de plek waar kinderen en jongeren worden gevormd en hun leefwerelden samenkomen. Verschillen kunnen worden overbrugd en wederzijds begrip vergroot.
- Een inclusieve samenleving waarin de waarde van verschillen tussen mensen wordt gezien. De arbeidsmarkt en ook de scholen vormen een afspiegeling van deze inclusieve samenleving.
- Collectief blijven delen van risico's, ook als de samenleving meer individueel is, bijvoorbeeld op het gebied van pensioen. Zorg ervoor dat de collectieven voor iedereen aantrekkelijk zijn en blijven. Dat kan alleen als er rekening wordt gehouden met de belangen van zowel huidige, als toekomstige generaties.
- Een randvoorwaarde om de kansen en uitdagingen rondom samenleven te realiseren, is duurzaamheid. Van de aarde en het leven daarop. Wij willen dat dit nu en in de toekomst blijvend aandacht krijgt.

Met de recente Tweede Kamerverkiezingen en de kabinetsformatie die volgt, worden de kaarten opnieuw geschud. De komst van een volgend kabinet biedt nieuwe kansen om ons toe te rusten op toekomstige ontwikkelingen. Een kans die wij als SER Jongerenplatform niet onbenut laten. Daarom roepen we met dit gezamenlijke manifest de SER en ook de politiek op werk te maken van een Nederland waarin iedereen meetelt.

Wij hebben de handen ineengeslagen, nu jullie nog!

SER Jongerenplatform

Het SER Jongerenplatform denkt gevraagd en ongevraagd mee met de thema's die voorliggen bij de SER. Het SER Jongerenplatform is een samenwerking tussen de jongerenorganisaties *FNV Jong*, *CNV Jongeren*, *VCP Young Professionals*, *Jong Management*, *AWVN Young HR*, *Nationale Jeugdraad (NJR)*, *Landelijke studentenvakbond (LSVB)*, *Jongerenorganisatie beroepsonderwijs (JOB)* en het *Interstedelijk Studenten Overleg (ISO)*.